

Posudek školitele doktorské práce

Mgr. Olga Klempířová

Exekutivní funkce u Parkinsonovy nemoci

FF UK, Katedra psychologie, Praha 2010

Autorka předkládané doktorské práce se ve svém projektu věnovala problematice neurologického onemocnění, Parkinsonovy nemoci (Parkinson's Disease, PD). Sledovala především – s ohledem na svou specializaci klinického neuropsychologa – vliv Parkinsonovy nemoci na kognitivní funkce pacienta. Cíleně pak zkoumala oblast tzv. funkcí exekutivních, jejichž deficit bývá právě u této choroby velmi častý. Projekt doktorské práce byl rozložen do čtyř samostatných studií, které se lišily typem léčby PD, stupněm progresu onemocnění a také premorbidním stavem nemocného jedince.

Doktorská práce paní Mgr. Olgy Klempířové má klasické rozdělení na část literární (48 stran) a výzkumnou (44 stran). Práce je doplněna velmi rozsáhlým písemnictvím.

V úvodním literárním přehledu autorka disertační práce uvádí základní epidemiologická fakta, týkající se onemocnění PD, anatomické a fyziologické souvislosti ve vztahu k mozku, patologii a patofyziologii, neurologické klinické projevy a rozsáhle pak probírá kognitivní poruchy u jedinců s PD. Věnuje se hlavně poznatkům, týkajících se různých druhů pozornosti, paměti v kontextu exekutivních funkcí, zrakově-prostorovým funkcím, řečovým poruchám. Zmiňuje se také o současném stavu vědění ve vztahu k vývojovým aspektům tohoto onemocnění, alternativám choroby bez a s demencí. Neopomíjí též stránku behaviorálních projevů pacientů s PD (psychiatrické aspekty, např. úzkost, deprese, mánie, psychotické příznaky, poruchy spánku atd.) a sleduje velmi důležitý vliv onemocnění na celou osobnost člověka/pacienta. V dalších kapitolách pak podává přehled současných forem léčby a specificky se věnuje vlivu hluboké mozkové stimulace na výše zmiňované kognitivní funkce.

Ve stati empirické, jednotlivých čtyřech studiích, sleduje autorka předkládané doktorské práce, paní Mgr. Olgy Klempířové, vliv dané léčby, jejích jednotlivých fází (např. při DBS/STN stav před operací, po ní a stabilizaci stimulačních parametrů), medikace a některých dalších parametrů, kupř. změn osobnostních, na kognitivní výkonnost (speciálně oblast exekutivních funkcí). Ve studiích první dospěla k závěru, že pokles kognitivního výkonu v některých složkách exekutivních funkcí a paměti je dán operačním zákrokem a jiné spíše progresí onemocnění, ale vlastní stimulace kognitivní výkon nesnižuje. Ve druhé studii se autorka snažila osvětlit vliv samotné stimulace subthalamických jader a závěr zní, že tato stav exekutivních funkcí neovlivňuje. Třetí studie se věnovala vlivu dopaminergní léčby na exekutivní funkce v pokročilých stádiích onemocnění a zde autorka dospěla k závěru, že pod vlivem dopaminergní medikace došlo k pozitivní změně psychomotorického tempa, ale zároveň k mírnému zhoršení kognitivní inhibiční. A v poslední, čtvrté studii, zařadila mgr. Olga Klempířová do výzkumného souboru – kromě pacientů s PD – také skupinu pacientů s esenciálním tremorem (neurodegenerativní onemocnění s odlišnou patogenezi) a sledovala rozdíly v osobnostních charakteristikách metodou, opírající se o jejich hypotetický biologický podklad (Cloningerova teorie psychobiologického modelu temperamentu). V této studii byla

zařazena také kontrolní skupina zdravých osob. Závěrem je, že u pacientů s PD nedochází ke snížení dimenze „vyhledávání nového“, ale s progresí onemocnění a chronickou dopaminergní terapií se zvyšuje impulzivita, což souvisí s oslabením kognitivní inhibiční kontroly v rámci exekutivních funkcí. Každá z výše uvedených studií je doplněna teoretickým nastíněním problému, popisem souboru, použitými metodami a testy, výsledky statistického hodnocení, tj. tabulkami, diskuzí nad výsledky a stručným a výstižným závěrem.

Předložená doktorská práce se stane po úspěšném obhájení určitě cenným příspěvkem klinické neuropsychologie k problematice tak specifického, ale na druhé straně poměrně častého onemocnění PD, se kterým se mohou kliničtí psychologové ve své práci v oblasti neurologie setkat. Z hlediska formálního zpracování doktorské práce lze snad upozornit na drobné nedostatky v rozdílném označování výsledků statistické analýzy (hladiny statistické významnosti), možná také mohl být doplněn souhrnný přehled použitých zkratk (jsou vysvětlovány průběžně v textu) a také přehled všech použitých diagnostických metod (opět uváděny v rámci každé jednotlivé výzkumné studie).

Předloženou doktorskou práci považuji za velmi cennou a vědecky přínosnou z hlediska poznání specifických neuropsychologických aspektů Parkinsonovy nemoci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 30. 3. 2010

doc. PhDr. Petr Kulišťák, Ph.D.